

ВІДГУК

рецензента, доктора педагогічних наук, професора
Тернопільської Валентини Іванівни, на дисертаційне дослідження

Кос Ольги Іванівни

на тему «Виховання гуманістичних цінностей студентів у позааудиторній волонтерській діяльності», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – освітні, педагогічні науки

Актуальність теми виконаної роботи та її зв'язок науковими програмами, планами, темами.

Серед пріоритетних виховних завдань сучасної освіти важливого значення набуває виховання у студентської молоді гуманістичних цінностей, розвиток соціальних умінь і навичок, адже саме цей аспект досвіду особистості забезпечує активну інтеграцію й адаптацію її в суспільстві, допомагає розв'язувати різноманітні життєві проблеми на основі гуманізму та толерантності. Актуальність представленого дослідження лежить у площині реалізації інноваційних процесів, які необхідні сучасній системі вищої освіти, зокрема, й щодо підвищення вимог до професійної підготовки та виховання майбутніх фахівців. З огляду на це, обрана О.І. Кос для дисертаційного дослідження проблема є досить актуальною, необхідною і доцільною. Це підтверджується також і низкою визначених авторкою суперечностей.

Дисертаційна робота О.І. Кос пов'язана з тематичним планом науково-дослідної роботи кафедри соціальної освіти та соціальної роботи Українського державного університету імені Михайла Драгоманова «Психолого-педагогічні засади професійної підготовки студентів до соціально-педагогічної діяльності». Тема дисертації затверджена Вченою радою Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова (протокол № 4 від 27.12.2018 р.).

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації.

До найбільш істотних наукових результатів дисертаційної роботи О.І. Кос відносяться:

- визначення й теоретичне обґрунтування поняття «гуманістичні цінності студентів»;
- визначення провідних педагогічних умов виховання гуманістичних цінностей студентів у позааудиторній волонтерській діяльності;

- уточнення сутності понять «виховання гуманістичних цінностей студентів», «лікарняна анімація».

Нові факти, одержані здобувачем.

Дисертанткою уперше визначено та теоретично обґрунтовано поняття «гуманістичні цінності студентів»; визначено й експериментально перевірено педагогічні умови виховання гуманістичних цінностей студентів у позааудиторній волонтерській діяльності; охарактеризовано критерії, показники та рівні вихованості гуманістичних цінностей студентів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз тексту дисертації О.І. Кос та змісту її публікацій дають змогу стверджувати, що дисертанткою опрацьовано значну кількість літератури (268 найменувань, у тому числі 24 – іноземною мовою). Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації О.І. Кос, ґрунтуються на аналітичному огляді наукових джерел, нормативних і програмних документів, науково-методичної літератури з проблеми дослідження; порівнянні, систематизації, класифікації й узагальненні теоретичних та емпіричних даних.

Відмітимо, що дисертаційна робота О.І. Кос характеризується змістовністю, достатнім ступенем обґрунтованості авторських позицій, що свідчить про високі аналітичні здібності автора, наявність навичок застосування наукових теоретичних і емпіричних методів, вміння аргументовано викладати матеріал.

З огляду на це, можна стверджувати, що наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційної роботи О.І. Кос підтверджуються результатами дослідження та достатньо обґрунтовані.

Значення для науки і практики отриманих автором результатів.

Дисертаційна робота О.І. Кос містить нові, раніше не захищені наукові положення, теоретичні та емпіричні результати дослідження спрямовані на успішне розв'язання чотирьох наукових завдань. Отримані здобувачкою результати можна коротко сформулювати таким чином: уточнено сутність понять «виховання гуманістичних цінностей студентів», «лікарняна анімація»; визначено і схарактеризовано критерії, показники, рівні вихованості

гуманістичних цінностей студентів; визначено й експериментально перевірено ефективність педагогічних умов виховання гуманістичних цінностей студентів у позааудиторній волонтерській діяльності.

Для застосування в освітньому процесі закладів вищої освіти надзвичайно корисними є розроблені автором модулі та теми до вибіркових дисциплін «Волонтерство як феномен цивілізованого суспільства», «Організація анімаційних послуг», методичні рекомендації для викладачів та організаторів соціально-виховної роботи у закладах вищої освіти, кураторів (наставників) академічних груп, керівників практики.

Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації.

Зазначаємо, що матеріали дисертаційного дослідження вже впроваджено у практику роботи Українського державного університету імені М. Драгоманова, Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника, Львівського національного університету імені І. Франка, Львівського державного університету внутрішніх справ, середньої загальноосвітньої школи № 31 (м. Львів), ліцею «Львівський» (м. Львів), Благодійного фонду «Крила надії» (м. Львів), комунального комерційного підприємства львівської обласної ради «Львівська обласна клінічна психіатрична лікарня».

Результати дослідження можуть бути використані: у системі підготовки та підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, які спеціалізуються на виховній роботі закладів вищої освіти; у практичній роботі педагогів, кураторів (наставників) академічних груп; у процесі підготовки студентів за освітніми програмами «Соціально-виховна робота з дітьми та молоддю», «Соціальна педагогіка», «Соціальна робота».

Оцінка змісту дисертації, її завершеність загалом.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (268 найменувань), 7 додатків, містить 11 таблиць і 9 рисунків. Загальний обсяг дисертації – 217 сторінок, із них – 162 сторінки основного тексту.

У дослідженні визначено об'єкт, предмет і мету, сформульовано завдання, забезпечено відповідність завдань та висновків, які логічно випливають зі змісту основного тексту дисертації.

У першому розділі – «Теоретико-методичні засади виховання гуманістичних цінностей студентів у позааудиторній волонтерській діяльності» – проаналізовано стан дослідженості проблеми у теорії та освітній практиці й актуалізовано поняття, які становлять поняттєво-категоріальний апарат дослідження; на основі теоретичного аналізу сформульовано сутність понять «гуманістичні цінності студентів», «виховання гуманістичних цінностей студентів»; з'ясовано особливості позааудиторної волонтерської діяльності студентів.

У другому розділі – «Педагогічна оцінка вихованості гуманістичних цінностей студентів» – визначено і схарактеризовано критерії, показники, рівні вихованості гуманістичних цінностей студентів, представлено методику оцінки рівня вихованості гуманістичних цінностей студентів.

У третьому розділі – «Експериментальна робота з перевірки дієвості педагогічних умов виховання гуманістичних цінностей студентів у позааудиторній волонтерській діяльності» – презентовано педагогічні умови виховання гуманістичних цінностей студентів у позааудиторній волонтерській діяльності, форми лікарняної анімації як засобу виховання гуманістичних цінностей студентів, висвітлено формувальний етап дослідно-експериментальної роботи та його результати в динаміці вихованості гуманістичних цінностей студентів.

Додатки до роботи є інформативними і слугують вагомим науково-методичним підґрунтям для впровадження в освітній процес закладу вищої освіти.

Дисертаційна робота О.І. Кос за своїм змістом і формою є завершеним самостійним дисертаційним дослідженням.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових виданнях.

Основний зміст і результати дисертаційного дослідження висвітлено у 22 публікаціях, з яких 8 одноосібні, а саме: 5 статей у наукових фахових

виданнях України; 1 стаття у зарубіжному періодичному науковому виданні, внесеному до міжнародних наукометричних баз; 14 – у збірниках матеріалів міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення одержаних дисертанткою результатів, зазначимо окремі дискусійні положення та висловимо деякі зауваження й побажання до змісту роботи:

1. Теоретичний аналіз наукових джерел дозволив здобувачці уточнити базові поняття дисертаційної роботи (р. 1). Але, на наш погляд, виклад теоретичного матеріалу перевантажено цитатами та викладенням думок різних авторів, а особиста думка дисертантки часто важко прослідковується в тексті. Уважаємо, що підсилення аналітичної складової позитивно вплинуло б на зміст цього розділу.

2. Доцільно було б чіткіше виокремити рамки позааудиторної роботи у ЗВО та розкрити педагогічні можливості, які вона надає для виховання гуманістичних цінностей студентів, зокрема й значення органів студентського самоврядування та їх участі в організації волонтерської діяльності.

3. Надто стисло, на нашу думку, у дисертаційній роботі подаються критерії, показники гуманістичних цінностей студентів та їх обґрунтування.

4. На наш погляд, значним здобутком дослідниці є розробка педагогічних умов виховання гуманістичних цінностей студентів у позааудиторній волонтерській діяльності. Проте, на нашу думку, слід було б більш детально описати впровадження педагогічних умов у процесі експериментальної роботи та виокремити процедуру експертного оцінювання відбору зазначених умов.

Однак висловлені зауваження та побажання не впливають на загальну позитивну оцінку рецензованої роботи.

Дисертація «Виховання гуманістичних цінностей студентів у позааудиторній волонтерській діяльності» за параметрами актуальності та

практичної спрямованості, самостійності, завершеності заслуговує на високу оцінку і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 011 – освітні, педагогічні науки.

Рецензент

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри соціальної освіти та соціальної роботи

Українського державного університету

імені М.П. Драгоманова

